

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ปัจจุบันโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรของชาติให้ได้รับความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพอย่างทั่วถึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความอยู่รอดของประเทศ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ซึ่งการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนาของชีวิตเมื่อแรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข (ประทีน วิเศษสุวรรณ, 2545) และการศึกษาเป็นกระบวนการให้ การรับ และการสร้างประสบการณ์ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยสร้างจิตสำนึก เพิ่มพูนทักษะปลูกฝังค่านิยม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของสังคมไทย (ปรัชญา เวสารัชช์, 2545)

การศึกษาเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนา เพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ในทุกด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด ซึ่งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพราะต้องการให้ได้เรียนรู้ทั้งวิชาสามัญและศาสนา

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีระบบการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแต่เดิมนั้นจะอยู่ในรูปแบบของปอเนาะ เป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลามที่ชาวไทยมุสลิมจัดตั้งขึ้น มีโต๊ะครูเป็นเจ้าของ ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาศาสนาก็ได้เริ่มวางระเบียบปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ พุทธศักราช 2504 โดยกำหนดให้มีการจดทะเบียนปอเนาะเป็นสถานศึกษา กำหนดหลักสูตรวิชาสามัญและภาษาไทย มีการวัดผลและพิจารณาให้เงินอุดหนุน (วิทยา บุญสม, 2521) จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายได้แก่ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ศาสนาควบคู่สามัญ 15(1) โรงเรียนรัฐบาลหรือ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ 15 (2) และสถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์ฝึกอบรมจริยธรรม

และศาสนาอิสลาม (ตาดีกา) โรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักศาสนศึกษา สำหรับนักเรียนและศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552) ได้กล่าวสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ประชาชนกำลังประสบปัญหาและต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมากและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ รัฐบาลได้มีนโยบายที่ต้องการให้พื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาหวี สะบ้าย้อย และเทพา เป็น“เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมให้เกิดสันติสุข ทั้งนี้เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคนและสังคมของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

สำหรับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (2549) อ้างถึงใน นิเลาะ แวอุเซ็งและคณะ พบว่าคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สืบเนื่องจากปัญหาด้านการบริหารจัดการโรงเรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยพบว่าในส่วนของบริหารจัดการโรงเรียนนั้น ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหาร ไม่มีระบบข้อมูลงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมสถานที่ ในส่วนของหลักสูตรนั้น พบว่า หลักสูตรไม่สามารถบูรณาการระหว่างหลักสูตรศาสนาและหลักสูตรสามัญ ครูขาดความรู้ใหม่ๆ และขาดทักษะกระบวนการสอน สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541) ที่ให้ข้อสรุปว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องผลสัมฤทธิ์ผลการเรียน ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ความพร้อมของห้องประกอบต่างๆ ความพอเพียงของอุปกรณ์การเรียนการสอน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้อง การสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา การได้รับเงินเดือนไม่ตรงวุฒิของครูบางส่วน และการใช้จ่ายงบเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

ส่วนทางด้านผลการเรียนมาจากการวัดประเมินผลจากทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน หรือเรียกว่า O-Net พบว่า (สุรชัย ไวยวรรณจิตร, 2557) โรงเรียนขนาดเล็ก

และโรงเรียนขนาดกลางหลายแห่งที่ผู้เรียนมีคะแนนการสอบ O-NET ต่ำมีจำนวนครูไม่เพียงพอในบางกลุ่มสาระ ผู้บริหารต้องแก้โดยการนำครูในกลุ่มสาระอื่นไปสอนในกลุ่มสาระที่ครูขาดทำให้คุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาระการสอน ส่งผลถึงคุณภาพการสอนของครูทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่ดีขึ้นและการก่อความไม่สงบในพื้นที่ที่ยังคงส่งผลให้ครูได้สอนบ้างไม่ได้สอนบ้างทำให้คุณภาพการสอนลดลงนักเรียนได้รับประสบการณ์ไม่เต็มตามศักยภาพเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ยังพบว่า การส่งต่อและใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ครูบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ O-NET ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนไม่เต็มและอีกส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์ในพื้นที่ส่งผลต่อกับผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวของ สทศ. ไม่เข้าใจวิธีระบายคำตอบและคำชี้แจงในกระดาษคำตอบ ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการทำข้อสอบ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือแม้แต่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังให้ความสำคัญต่อการสอบน้อย

จากปัญหาดังกล่าวทำให้สถานศึกษาพยายามหาวิธีการแก้ปัญหา บางสถานศึกษาเปิดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อสามารถแก้ปัญหาผู้เรียนมีความต่อเนื่อง และทางหน่วยงานของรัฐบาลพยายามส่งเสริมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีพัฒนาอยู่ตลอดเวลา โดยมีรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการติดตามและประเมิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กล่าวว่า สำหรับสถานศึกษาเอกชนนั้นรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 และมาตรา 81 กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และพัฒนาเพื่อให้ได้คุณภาพของผู้เรียนดังกล่าว สถานศึกษาเอกชนจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการบริหารที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน มีการกำหนดกลยุทธ์และทิศทางที่เหมาะสม ชัดเจน เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 43-46

การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อต้องการส่งเสริมสถานศึกษา มุ่งเน้นเพื่อสามารถยกระดับสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งรัฐบาลต้องมีการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ งบประมาณ เป็นต้น Schultz (1982) อ้างถึงใน

สุทธนา อันเกียรติพงษ์ (2553) กล่าวว่า การส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของภาครัฐสูงขึ้นเพราะมีการแข่งขัน ดังนั้นบทบาทของภาคเอกชนจึงไม่เพียงแต่ช่วยให้มีทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นแต่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพและความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม (รินจิตต์ ตรีบุรุษ, 2545) กรอบแนวคิดของการบริหารเพื่อให้องค์การมีการปรับปรุงการบริหารเพื่อมุ่งเน้นคุณภาพโดยให้มีการปรับปรุงคุณภาพทั่วทั้งองค์กรและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันขององค์กรให้ดำรงอยู่ได้ตามสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (สุณิสสา เศษชะพานิช, 2548) และอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นเลิศและความสำเร็จของโรงเรียนเอกชนถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด เป็นหน้าที่และภารกิจของผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องรับผิดชอบพัฒนาการศึกษาเอกชนให้อยู่รอดได้ (สุพล วังสินธุ์ , 2537)

คุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชนมีการส่งเสริม พัฒนาสถานศึกษาให้มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักด้านคุณภาพการศึกษาเพื่อสามารถยกระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพ หลายสถานศึกษาพยายามพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับสถานศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านพยายามกำหนดกรอบแนวคิดเกณฑ์ รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่ง รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคม (2550) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ด้านคุณภาพการศึกษาในการดำเนินงานด้านการศึกษา (Education Criteria for Performance Excellence) เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชากรและส่งผลสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเกณฑ์เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและนำแนวคิดเชิงระบบเข้ามาเป็นแนวทางในการประเมินด้วย ส่วนวีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล (2542) ได้กล่าวถึงรูปแบบของระบบบริหารที่มีคุณภาพระดับโลกที่กำหนดเป็นรูปแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติของแต่ละประเทศซึ่งเป็นแม่แบบของระบบบริหารตามแนวทาง TQM โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ เกณฑ์รางวัลคุณภาพ European Quality Award (SQA) , เกณฑ์รางวัลคุณภาพ Malcolm Baldrige National Quality Award , เกณฑ์รางวัลคุณภาพประเทศออสเตรเลีย Australia Quality Award, เกณฑ์รางวัลคุณภาพประเทศญี่ปุ่น Japan Quality Award (JQA), เกณฑ์รางวัลคุณภาพประเทศสิงคโปร์ Singapore Quality Award (SQA), และเกณฑ์รางวัลคุณภาพของประเทศไทย Thailand Quality Award (TQA) เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้หลายประเทศพยายามนำกรอบแนวคิดเกณฑ์รางวัลคุณภาพ มาพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ประเทศตัวเองเพื่อสามารถพัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษา ซึ่งประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซียมีการนำแนวคิดด้านการบริหารเกณฑ์รางวัลคุณภาพของ Baldrige National Quality มาปรับปรุงเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาการศึกษาประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย และมีการประเมินมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา เรียกว่า “STANDARD KUALITI PENDIDIKAN”

ส่วนประเทศไทยมีนักวิชาการศึกษาพยายามศึกษาด้านการจัดการศึกษา มีงานวิจัยของสุวรรณ ศรีบุรพาภิรมย์ (2543) ศึกษาการบริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนตามโครงการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีดังนี้ 1)ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน 2) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการจัดการ การบริหารมีแผนปรับปรุงโรงเรียน 6) ปัจจัยด้านกิจการนักเรียน และ 7) ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

อย่างไรก็ตามการบริหารการศึกษาเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพสามารถยกระดับผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้สถานศึกษาและผู้เรียนมีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสามารถเป็นแนวทางและกรอบแนวคิดในการกำหนดนโยบายการบริหารคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ศึกษาระดับปัจจัยด้านการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมุติฐาน

1. ปัจจัยด้านการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์ทางบวก
2. ปัจจัยด้านการบริหารอย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

1. ทำให้ทราบระดับปัจจัยด้านการบริหารและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ทำให้ทราบตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านการนำไปใช้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบตัวแปรในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

1.1 คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดเกณฑ์คุณภาพประเทศไทย ประกอบด้วย เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (Thailand Quality Award :TQA) เกณฑ์การประเมินรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เกณฑ์การประเมินรางวัลพระราชทาน และเกณฑ์การประเมินรางวัลพระราชทานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ และผลลัพธ์ของเกณฑ์รางวัลคุณภาพของต่างประเทศ ได้ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน
3. ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. ทักษะการจัดการและการทำงาน

1.2 ปัจจัยด้านการบริหารที่ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดเกณฑ์คุณภาพประเทศไทย ประกอบด้วย เกณฑ์รางวัลคุณภาพต่างประเทศประกอบด้วย เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติทวีปยุโรป (European Quality Award :EQA), เกณฑ์รางวัลคุณภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA), เกณฑ์รางวัลคุณภาพของประเทศออสเตรเลีย (Australian Business Excellence Award, ABEA), เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award, SQA), เกณฑ์รางวัลคุณภาพของประเทศญี่ปุ่น (Japan Quality Award: JQA) ได้ 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ภาวะผู้นำ
2. การมุ่งเน้นผู้เรียน
3. การมุ่งเน้นบุคลากร
4. การวางแผนกลยุทธ์
5. การจัดการกระบวนการ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 วิจัยเชิงคุณภาพ (การสัมภาษณ์)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 6 คน โดยเลือกเจาะจงผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2.2 วิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 157 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 113 โรงเรียน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูประจำชั้นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 3 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน

2.3 แบบสอบถามปัจจัยด้านการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าวิชาการศาสนา จำนวน 1 คน และหัวหน้าวิชาการสามัญ จำนวน 1 คน ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 3 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 339 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 ด้าน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ
2. การมุ่งเน้นผู้เรียน
3. การมุ่งเน้นบุคลากร
4. การวางแผนกลยุทธ์
5. การจัดการกระบวนการ

3.2 ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน
3. ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. ทักษะการจัดการและการทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพิจารณาจาก ทักษะความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และคุณสมบัติต่างๆ อย่างน้อยต้องครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด จากการสังเคราะห์สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และ 4) ทักษะการจัดการ และการทำงาน สามารถสรุปดังต่อไปนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ในภาพรวมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนใน รายวิชาสามัญและวิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรกำหนด ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, ภาษาไทย, ภาษาต่างประเทศ, สุขศึกษา, ศิลปะศึกษา, การงานอาชีพและเทคโนโลยี, และสังคมศึกษา ส่วนหลักสูตรอิสลามศึกษา ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ อัล-หะดีษ, อัล-อากีดะฮ์ (หลักศรัทธา), อัล-ฟิถฮ์ (ศาสนบัญญัติ), อัตตารีค (ศาสนประวัติ), อัล-อศลาก (จริยธรรม), ภาษาอาหรับ, และภาษามลายู/ภาษาอาหรับเสริม

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ตามที่หลักสูตรกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสามัญและอิสลามศึกษา ประกอบด้วย 8 คุณลักษณะ ได้แก่ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ความซื่อสัตย์สุจริต, ความมีวินัย, ความใฝ่เรียนรู้, การอยู่อย่างพอเพียง, ความมุ่งมั่นในการทำงาน, รักความเป็นไทย และ มีจิตสาธารณะ ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษา ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่ รักการอ่าน- กุรอาน, รักการละหมาด, รักความสะอาด, มีมารยาทแบบอิสลาม, และมีความรับผิดชอบ ที่สำคัญ ด้านหลักปฏิบัติ 5 ประการ และหลักศรัทธา 6 ประการ เมื่อสำเร็จการศึกษานักเรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง

1.3 ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การแสวงหาความรู้โดยวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ มีความสนใจด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าที่จะพัฒนาตนเอง ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองที่นอกเหนือจากห้องเรียน โดยเรียนรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆและมีความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบมีสติรู้ทัน มีปัญญา รู้คิด ทันท่อเหตุการ์ณที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.4 ทักษะการจัดการและการทำงาน หมายถึง ทักษะการทำงานที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาอย่างมีสติ สมเหตุสมผล สามารถแบ่งเวลาในการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นำทรัพยากรข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยด้านการบริหาร หมายถึง ปัจจัยที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติเพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพ โดยผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกัน จากการสังเคราะห์สามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) การมุ่งเน้นผู้เรียน 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) การวางแผนกลยุทธ์ และ 5) การจัดการกระบวนการ สามารถสรุปดังต่อไปนี้

2.1 ภาวะผู้นำ หมายถึง วิธีการในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงาน แผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ ความต้องการ ความคาดหวัง พันธกิจ ค่านิยม และทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการติดตามแผนการดำเนินงานและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

2.2 การมุ่งเน้นผู้เรียน หมายถึง การจัดการกระบวนการของสถานศึกษาเพื่อเน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเอง มีความกระตือรือร้น รู้จักศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบในการพัฒนาด้าน สติปัญญา คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ และใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา

2.3 การมุ่งเน้นบุคลากร หมายถึง การจัดการกระบวนการของสถานศึกษาเพื่อเน้นบุคลากรสถานศึกษา มีการกำหนดชี้แจงภาระงาน การวางแผน และการจัดการเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในสถานศึกษามีการอบรมพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา สร้างความร่วมมือ ความพึงพอใจหรือแรงจูงใจสำหรับบุคลากร

2.4 การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการทำงานภายในสถานศึกษา มีการจัดทำแผนแม่บทกลยุทธ์ ในการกำหนดทิศทางการทำงานภายในสถานศึกษา นำสู่การปฏิบัติ ติดตาม ปรับปรุง และคาดการณ์ผลการดำเนินการโดยศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการอนาคต รวมทั้งความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.5 การจัดการกระบวนการ หมายถึง การออกแบบกระบวนการทำงาน และการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา มีจัดการกระบวนการ เพื่อกำหนดการจัดการกระบวนการสู่การกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติภายในสถานศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus